

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРИЧНИЙ
КАФЕДРА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА, ІСТОРІОГРАФІЇ
ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Декан історичного факультету

_____ Мільчев В.І. _____
(підпис) (ініціали та
прізвище)

«__» серпня 2020 р.

ІСТОРІЯ СВІТОВОГО КІНЕМАТОГРАФУ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Підготовки: бакалавр

Спеціальності: всі спеціальності

Освітня програма: всі програми

Укладач: к.і.н., доцент
Ю.О. Іріюглу

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри джерелознавства,
історіографії та СІД _____

Протокол № 1 від «__» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ Ю.І.Головко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету історичного _____

Протокол № 1 від «__» серпня 2020 р.

Голова науково-методичної ради
факультету _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
Загальна кіль кість годин -90	Спеціальність	Рік підготовки:	
	Освітня програма	4-й	0-й
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – 2 год	Рівень вищої освіти: бакалаврський	20 год.	0 год.
		Практичні, семінарські	
		0 год.	0 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		70 год.	0 год.
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія світового кінематографу» є ознайомлення майбутніх спеціалістів з основними етапами становлення та розвитку світового кінематографу, опанування кіномови як особливої мови мистецтва та формування навичок самостійного аналізу актуальних проблем сучасного кіномистецтва.

Під час вивчення курсу особлива увагу приділяється закономірностям мови кіно, формуванням видів та жанрів кіномистецтва. Аналізується взаємодія різних видів мистецтв у ХХ ст. та вплив політичних, соціальних, економічних, релігійних та ін. факторів на еволюцію кіно.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Історія світового кінематографу» є:

- розглянути етапи становлення світового кіномистецтва;
- розглянути основні етапи становлення та розвитку світової кіноіндустрії;
- сформулювати уявлення про особливості мови кіномистецтва;
- сформулювати уявлення про знакові твори кіномистецтва;
- ознайомитися з основними центрами кіновиробництва;
- розглянути основні види та жанри кіномистецтва;
- розглянути основні історичні події, які вплинули на розвиток кіномистецтва;
- продемонструвати взаємозв'язок розвитку технічних засобів та кіно

Згідно з вимогами освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

знати:

- основні етапи становлення та розвитку світового кіномистецтва;
- основні етапи становлення світової кіноіндустрії;
- основні особливості мови кіномистецтва;
- основні знакові твори кіномистецтва;
- основні види та жанри кіномистецтва;
- основні центри кіновиробництва;
- основні історичні події які вплинули на розвиток кіномистецтва;
- основні технічні винаходи, що вплинули на розвиток кіномистецтва.

вміти:

- відносити кінотвори до певного етапу розвитку світового кіномистецтва;
- співвідносити етапи становлення кіномистецтва з становлення світової кіноіндустрії;
- оцінювати твори кіномистецтва з точки зору часу їх появи;
- аналізувати досягнення кіномистецтва на основі знань історичного контекста.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ЄКТС.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей):**

Вправність мислення

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
2. Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби й вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації.
3. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань та стратегій /способів мислення.
4. Здатність раціонально організовувати власну діяльність та ефективно використовувати час.

Розвиненість рефлексії

5. Здатність відрізняти суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, вміти надавати перевагу останнім.
6. Критичність та самокритичність мислення.
7. Схильність до самоперевірки отриманих результатів, турбота про якісне виконання професійних завдань.

Інтелектуальна комунікація

8. Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.
9. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати коректні форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості.
10. Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.
11. Навички роботи в групі, розподіл функцій в колективній роботі.
12. Відкритість, здатність сприймати та враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухних ідей.
13. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Мовно-текстологічна здатність

14. Аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї, розуміння контексту і підтексту твору чи документу.
15. Порівняння змісту різних текстів, пошук та узагальнення інформації з досліджуваної проблеми.
16. Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів

академічного оформлення тексту.

17. Здатність використовувати (усно і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, читати фахову літературу іноземною, зокрема англійською мовою.

Особиста ціннісно-вольова налаштованість

18. Інтелектуальне сумління, чесність у своїй справі та уникання симуляцій, плагіату й інших виявів недоброчесності.

19. Розуміння необхідності відповідального ставлення до роботи, чіткого і своєчасного виконання обов'язків.

20. Здатність працювати в колективі та самотійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам.

21. Здатність життєво й фахово реалізовувати себе на основі ціннісно-світоглядних надбань людства (зокрема сприйняття людини не як засобу, а як цілі й цінності), що нерозривно поєднана з навичками критичного мислення, опануванням і обстоюванням громадянських чеснот і прав, соціальною відповідальністю, а також патріотичним піклуванням про продуктивний розвиток держави і суспільства.

22. Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально й ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню нагальних проблем.

Міждисциплінарні зв'язки

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни «Історія світового кінематографу» передбачає використання досягнень наступних дисциплін:

1. Історії мистецтв – розуміння мистецтва кіно неможливе без розуміння зображального мистецтва.

2. Всесвітньої історії – розуміння особливостей становлення кіномистецтва та відображення в ньому актуальних проблем суспільства неможливе без знання минулого.

3. Культурології – розгляд історії світового кіномистецтва неможливий без розуміння закономірностей розвитку культури.

4. Літератури – яка є першоджерелом до більшості творів кіномистецтва.

5. Соціології – як науки, що дозволяє досліджувати вплив творів кіномистецтва на суспільство.

6. Політології та геополітики – як наук, що дозволяють зрозуміти впливи та тенденції сучасного кіномистецтва.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Поява та розвиток кіномистецтва в кінці 19 – першій половині 20 ст.

Тема 1. Історія появи кіномистецтва.

Винахід кіноапарату. Передісторія появи малюнків що рухаються. Кінетоскопи Едісона, Тимченко, Прушинського. Кінематограф братів Люмер. Однопланові фільми. Кіно як атракціон. Ярмаркове кіно. «Пенні аркади» у США. «Мюзік холи» у Великобританії. Художнє моделювання Жоржа Мельєса. Кіновиробництво у Європі. «Пате» проти «Гомона». Основні жанри та різновиди раннього кіно. Поява художніх фільмів.

Тема 2. Створення кіноіндустрії.

Центри національного кіновиробництва. Формування перших американських кіностудій. Кіновиробництво у Голлівуді. Відкриття Д.У. Гріффіта. Формування нового покоління режисерів. Світовий кінематограф після Першої світової війни. Французький рух імпресіоністів. Успіхи німецького кіно. Створення мереж кінотеатрів. Кінопрокат. «Німа комедія» як найпопулярніший жанр. Криза німого кіно.

Тема 3. Поява звукового кіно. Голівудська студійна система.

Звук як елемент нової естетики у кіно. Технічні проблеми ранніх звукових фільмів. Поширення звукового кіно в країнах Європи. Створення монополії Голлівуду. Поява кіностудій-гігантів. Виокремлення «незалежного» кіномистецтва. Створення «Великої п'ятірки». Незалежні студії. «Виробничий кодекс» Хейса. Самоцензура у Голлівуді. Інновації у процесі зйомки: рух камери, кіностилі, спецефекти. Мюзікл. Фільм-нуар. Французький поетичний реалізм.

Тема 4. Світове кіно після Другої світової війни.

Створення монополії Голлівуду. Поява нових жанрів: наукова фантастика. Складання класичних форм старих жанрів. Холодна війна та світова кіноіндустрія. Поява телебачення. Голлівуд і телебачення. Формування культури кіноглядача. Кінофестивалі. Європейське арт-кіно. Повернення до модернізму. Італійський неореалізм. Вплив неореалізму на розвиток кіномистецтва. Французьке кіномистецтво 1950 років. Післявоєнне «не західне кіно».

Тема 5. Неігрове кіно.

Поява документального кіно. Розвиток документального кіно у 1920-40 роках. Кінодокументалістика та Друга світова війна. Кінохроніка. Монтажне кіно. Синтез слова і зображення у документальному кіно. Нові прийоми у документальному кіно у 1970-80 роки.

Розділ 2. Світовий кінематограф у другій половині 20 – на початку 21 ст.**Тема 6.** «Нові хвилі» європейського кіномистецтва.

Нова хвиля у Франції. Нові акторська та операторська школи. Молоде кіно Італії. Спагеті-вестерн. «Реалізм» у кіномистецтві Великобританії. Кіномистецтво Східної Європи.

Тема 7. Криза кіноіндустрії у 1960 роках. Трансформація класичного студійного стилю. Американське авторське кіно. Вплив незалежних режисерів на драматургію фільмів, характер та зовнішність героїв. Відокремлення детективів, трилерів, жахів. Відродження Голлівуду. Малобюджетне кіно.

Тема 8. Американський кінематограф та формування глобальної кінокультури.

Голлівуд, кабельне телебачення та відео. Цифрове кіно. Вплив телебачення на кіно. Мегаплекси. Мультиплекси. Транснаціональне кіно. Нові медіаконгломерати. Нові художні тенденції. Відеопіратство. Фан-субкультури. Інтернет і кіно у 21 столітті.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усьог	у тому числі				усьог	у тому числі			
	о	л	с/п	лаб	сам.роб.	о	л	с/п	лаб	сам.роб.
1	2	3	4	5						
Розділ 1. Поява та розвиток кіномистецтва в кінці 19 – першій половині 20 ст.										
Тема 1. Історія появи кіномистецтва	9	2			7					

Тема 2. Створення кіноіндустрії.	9	2			7					
Тема 3. Поява звукового кіно. Голівудська студійна система.	9	2			7					
Тема 4. Світове кіно після Другої світової війни.	9	2			7					
Тема 5. Неігрове кіно.	9	2			7					
Разом за розділом 1	45	10			35					
Розділ 2. Світовий кінематограф у другій половині 20 – на початку 21 ст.										
Тема 6. «Нові хвилі» європейського кіномистецтва	12	4			8					
Тема 7. Криза кіноіндустрії у 1960 роках. Трансформаці я класичного студійного стиля.	16	2			14					
Тема 8. Американськи й кінематограф та формування глобальної кінокультури.	17	4			13					
Разом розділом 2	45	6			35					
усього годин	90	20			70					

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Історія появи кіномистецтва	2	
2	Тема 2. Створення кіноіндустрії	2	
3	Тема 3. Поява звукового кіно. Голівудська студійна система.	2	
4	Тема 4. Світове кіно після Другої світової війни.	2	
5	Тема 5. Неігрове кіно.	2	
6	Тема 6. «Нові хвилі» європейського кіномистецтва	4	
7	Тема 7. Криза кіноіндустрії у 1960 роках. Трансформація класичного студійного стилю.	2	
8	Тема 8. Американський кінематограф та формування глобальної кінокультури.	4	
Усього		20	

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Історія появи кіномистецтва	7	
2	Тема 2. Створення кіноіндустрії	7	
3	Тема 3. Поява звукового кіно. Голівудська студійна система.	7	
4	Тема 4. Світове кіно після Другої світової війни.	7	
5	Тема 5. Неігрове кіно.	7	
6	Тема 6. «Нові хвилі» європейського кіномистецтва	8	
7	Тема 7. Криза кіноіндустрії у 1960 роках. Трансформація класичного студійного стилю.	14	
8	Тема 8. Американський кінематограф та формування глобальної кінокультури.	13	
Усього		70	

8. Види контролю і система накопичення балів

Дисципліна «Історія світового кінематографу» розбита на 2 частини, які відповідають двом атестаціям. Кожна атестація має ряд поточних контрольних. За кожний вид поточного контролю студент отримує бальні оцінки, які сумуються в межах першої чи другої атестації і, і складають загальну оцінку за поточний контроль. Одержання студентом мінімальної бальної оцінки за кожну з двох атестацій є обов'язковою умовою його допуску до екзамену з дисципліни.

Для допуску до складання екзамену студент повинен набрати протягом семестру мінімум **35 балів**.

Види поточного і рубіжного контролю модулів:

- виконання поточних контрольних робіт;
- підсумковий семестровий контроль (залік)

Поточна контрольна робота

Поточні контрольні роботи проводяться з метою діагностики рівня засвоєння теоретичного матеріалу. Поточні контрольні роботи проводяться під час семінарських або лекційних занять. Протягом семестру проводиться 2 поточні контрольні роботи.

- Протягом семестру студенту пропонується написати 2 контрольні роботи. Перша (проводиться у жовтні місяці) включає матеріал, який викладався на лекціях та практичних заняттях впродовж 1 атестаційного модуля. Контрольна робота №1 розташована у системі мудл. Вона складається із 10 тестів з обранням однієї правильної відповіді. Отже, за умови виконання всіх завдань контрольної роботи, студент може набрати 30 балів. Загалом, перший атестаційний модуль передбачає накопичення студентом максимум 30 балів (за підсумками контрольної роботи №1).
- Друга контрольна робота запланована на середину грудня. Вона включає 10 тестових запитань з обранням однієї правильної відповіді. Отже, за умови виконання всіх завдань контрольної роботи, студент може набрати 30 балів. Загалом, другий атестаційний модуль передбачає накопичення студентом максимум 30 балів (за підсумками контрольної роботи №2).
- Загалом, протягом семестру за підсумками двох атестацій, студент має набрати мінімум 35 балів, максимум 60 балів.
- Заборгованості по семінарських заняттях студент повинен ліквідувати до закінчення 2-ї атестації.
- Мінімальна кількість балів (35) забезпечує студенту допуск до заліку.
- **Залік**
- Залік включає матеріал, який викладався на лекціях впродовж 1 та 2 атестаційного модуля. Питання до заліку розташовані у системі мудл. Вони складаються із 20 тестів з обранням однієї правильної відповіді. Кожна правильна відповідь оцінюється у 2 бали. Отже, за умови виконання всіх завдань заліку, студент може набрати 40 балів. Максимальна кількість балів – **40 балів**.

Примітка: розробляючи систему накопичення балів, треба враховувати, що студентам бали виставляються за виконані завдання (вміння) та/або за засвоєння певного обсягу теоретичного матеріалу (знання).

Оскільки ЄКТС передбачає накопичення балів протягом вивчення курсу, то має бути певна кількість контрольних заходів - мінімум 1 захід на 0,5 кредиту)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою Університету	За національною шкалою
		Екзамен
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)

E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)	

9. Рекомендована література

Основна:

1. Айснер, Л. Демонический экран. М., 2010.
2. Бейли. К Кино: фильмы, ставшие событиями. СПб., 1998.
3. Беленький. И. Лекции по всеобщей истории кино: учеб. пособ.- М.,
4. 2008.
5. Бискинд. П. Беспечные ездоки, бешеные быки. М., 2007.
6. Борьба на два фронта. Жан-Люк Годар и группа Дзига Вертов. 1968-1972. М., 2010.
7. Долин. А. Уловка XXI. Очерк кино нового века. М., 2010.
8. История зарубежного кино. 1945-2000.: учебник для вузов. - М., 2005.
9. Кино Великобритании. Сборник статей, М., 1970.
10. Кино Италии: Неореализм. М., 1989.
- Колодяжная, В. С. Кино Италии (1945-1980). М., 1998.
11. Кракауэр. З. Психологическая история немецкого кино: От Калигари до Гитлера, М., 1977.
12. Краснова. Г. В. Кино ФРГ. М., 1987.
13. Юренев. Р.Н. Краткая история киноискусства. М., 1997.

Додаткова:

14. Авенариус Г. Чарльз Спенсер Чаплин. - М., 1959.
15. Антониони об Антониони (Статьи. Интервью). - М., 1986.
16. Базен А. Жан Ренуар. - М., 1995.
17. Базен А. Что такое кино? - М., 1972.
18. Балаш Б. Становление и сущность нового искусства. - М., 1968.
19. Бергман о Бергмане. Ингмар Бергман в театре и кино. - М., 1985.
20. Беседы на втором этаже. Теория кино и художественный опыт: Сборник. - М., 1989.
21. Бёрч Н. Кэндзи Мидзогути // Киноведческие записки. - М., 2005. -
22. Вып. 75. - С. 137–162.
23. Божович В. Рене Клер. - М., 1985.
24. Божович В. Современные западные кинорежиссеры. - М., 1972.
25. Вайсфельд И. Кино как вид искусства. - М., 1983.
26. Зубавіна І.Б. Екранна культура. Засоби моделювання художньої реальності - К., 2006.
27. Ивасаки А. История японского кино. - М., 1966.
28. Из истории французской киномысли. Немое кино. 1911–1933. - М.,
29. 1988.
30. Карцева Е. Вестерн. Эволюция жанра. - М., 1976.
31. Карцева Е. Сделано в Голливуде. - М., 1964.
32. Карцева Е. Голливудские контрасты 70-х годов. - М., 1987.
33. Кино Италии. Неореализм. 1939–1961. - М., 1989.
34. Клер Р. Кино вчера, кино сегодня. - М., 1981.

35. Комаров С. История зарубежного кино, т. 1–3. - М., 1965–1981.
36. Комики мирового экрана. - М., 1964
37. Луис Бунюэль. Сб. - М., 1979.
38. Лукино Висконти. Сб. - М., 1986.
39. Маркулан Я. Кино Польши. - Л., 1967.
40. Маркулан Я. Киномелодрама. Фильм ужасов. - Л., 1978.
41. Михалек Б. Заметки о польском кино. - М., 1964.
42. Мусієнко О. Новаторські течії у французькому кінематографі другої половини ХХ століття. - К., 2005.
43. Немешкюрти И. Краткая история венгерского кино. - Будапешт, 1980.
44. Орсон Уэллс: Сб. - М., 1978.
46. Плахов А. Всего 33: Звёзды мировой кинорежиссуры - Винница, 1999.
47. Трюффо о Трюффо. - М., 1987.
48. Трюффо Ф. Кинематограф по Хичкоку. - М., 1996.
49. Уэллс об Уэллсе. - М., 1990.
50. Экранное искусство и литература. Звуковое кино: Сб. ст. - М., 1994.
51. Экранное искусство и литература. Немое кино: Сб. ст. - М., 1991.
52. Юренев Р. Краткая история мирового кино. - М., 1983.

Інформаційні ресурси

1. Все про кіно. - <https://sites.google.com/site/kinovsepro/istoria-kino>
2. Як народився кінематограф: історія винаходу рухомої картинки - <https://znaj.ua/history/210964-yak-narodivsyia-kinematograf-istoriya-vinahodu-ruhomoji-kartinki>
3. Історія кіномистецтва - <https://culturalproject.org/courses/55a8c82687cb9472208b4584>
4. Історія українського кіно. Погляд з ХХІ століття - http://www.ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=812
5. Жанри кіно і типи фільмів - <https://navro.org/zhanri-kino-i-tipi-filmiv/>
6. Жанри кіно - <https://vseosvita.ua/library/zanri-kino-7818.html>
7. Жанри кінематографу та їхні специфічні риси - osvita.ua/vnz/reports/culture/12053/
8. У Голлівуді почалася криза ідей - https://dt.ua/CULTURE/u_gollivudi_pochalasya_kriza_idey.html
9. ИСТОРИЯ УКРАИНСКОГО КИНЕМАТОГРАФА - <https://film.ua/ru/shootinginukraine/history>
10. 250 лучших фильмов по версии IMDb - https://ru.wikipedia.org/wiki/250_%D0%BB%D1%83%D1%87%D1%88%D0%B8%D1%85_%D1%84%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BC%D0%BE%D0%B2_%D0%BF%D0%BE_%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D0%B8_IMDb

Погоджено _____
 відділ з навчальної роботи
 «_____» _____